

KOSOVO SPECIALIST CHAMBERS
DHOMAT E SPECIALIZUARA TË KOSOVËS
SPECIJALIZOVANA VEĆA KOSOVA

Predmet: KSC-BC-2020-06

Tužilac protiv Hašima Tačija, Kadrija Veseljija, Redžepa Seljimija i Jakupa Krasnićija

Rešava: sudija za prethodni postupak
sudija Nikola Giju

Sekretar: dr Fidelma Donlon

Datum: 23. decembar 2021.

Jezik: engleski

Stepen poverljivosti: javno

**Javna redigovana verzija odluke o podnesku s ispravljenom optužnicom i
zahtevom za izmenu optužnice shodno pravilu 90(1)(b)**

Specijalizovani tužilac
Džek Smit

Branilac Hašima Tačija
Gregori Kiho

Zastupnik žrtava
Sajmon Loz

Bralinac Kadrija Veseljija
Ben Emerson

Branilac Redžepa Seljimija
Dejvid Jang

Branilac Jakupa Krasnićija
Venkatešvari Alagenda

SUDIJA ZA PRETHODNI POSTUPAK,¹ na osnovu člana 39(1) i (8) Zakona br. 05/L 053 o Specijalizovanim većima i Specijalizovanom tužilaštvu (u daljem tekstu: Zakon) i pravila 9(5)(a) i 90(1)(b) i (2) Pravilnika o postupku i dokazima pred Specijalizovanim većima Kosova (u daljem tekstu: Pravilnik), donosi sledeću odluku.

I. TOK POSTUPKA

1. Dana 26. oktobra 2020. sudija za prethodni postupak potvrdio je optužnicu (u daljem tekstu: odluka o potvrđivanju optužnice) protiv Hašima Tačija, Kadrija Veseljija, Redžepa Seljimija i Jakupa Krasnićija (u daljem tekstu: optuženi).²

2. Dana 30. oktobra 2020. Specijalizovano tužilaštvo (u daljem tekstu: tužilaštvo) podnelo je potvrđenu optužnicu (u daljem tekstu: potvrđena optužnica),³ sa redakcijama koje je odobrio sudija za prethodni postupak.⁴

3. Dana 11. decembra 2020. tužilaštvo je podnelo poverljivu redigovanu verziju prikazâ po pravilu 86(3)(b) (u daljem tekstu: prikazi po pravilu 86(3)(b)).⁵

4. Dana 22. jula 2021. sudija za prethodni postupak doneo je odluku kojom je tužilaštvu naložio da do 3. septembra 2021. podnese ispravljenu verziju potvrđene optužnice (u daljem tekstu: odluka o formi optužnice).⁶

¹ KSC-BC-2020-06, F00001, predsednik, *Odluka kojom se određuje sudija za prethodni postupak*, 23. april 2020, javno.

² KSC-BC-2020-06, F00026, sudija za prethodni postupak, *Odluka o potvrđivanju optužnice protiv Hašima Tačija, Kadrija Veseljija, Redžepa Seljimija i Jakupa Krasnićija* (u daljem tekstu: odluka o potvrđivanju optužnice), 26. oktobar 2020, strogo poverljivo i *ex parte*. Javna redigovana verzija zavedena je 30. novembra 2020.

³ KSC-BC-2020-06, F00045/A03, specijalizovani tužilac, *Dodatno redigovana optužnica*, 4. novembar 2020, javno. Dana 11. decembra 2020. tužilac je podneo poverljivu i manje redigovanu verziju potvrđene optužnice (F00134).

⁴ Odluka o potvrđivanju optužnice, stav 521(c)-(d).

⁵ KSC-BC-2020-06, F00136, specijalizovani tužilac, *Poverljivi redigovani detaljni prikazi po pravilu 86(3)(b)*, 11. decembar 2020, javno, s poverljivim priložima 1–2.

⁶ KSC-BC-2020-06, F00413, sudija za prethodni postupak, *Odluka po prigovorima odbrane protiv optužnice* (u daljem tekstu: odluka o formi optužnice), 22. jul 2021, poverljivo, stav 179(d). Javna redigovana verzija podneta je istog dana.

5. Dana 3. septembra 2021. tužilaštvo je dostavilo podnesak s ispravljenom optužnicom i zahtevom za izmenu optužnice shodno pravilu 90(1)(b) (u daljem tekstu: zahtev tužilaštva).⁷

6. Dana 20. septembra 2021. odbrana Redžepa Seljimija (u daljem tekstu: Seljimijeva odbrana),⁸ odbrana Hašima Tačija (u daljem tekstu: Tačijeva odbrana),⁹ odbrana Jakupa Krasnićija (u daljem tekstu: Krasnićijeva odbrana)¹⁰ i odbrana Kadrija Veseljija (u daljem tekstu: Veseljijeva odbrana)¹¹ (u daljem tekstu zajedno: odbrana) podnele su odgovore na zahtev tužilaštva.

7. Dana 27. septembra 2021. tužilaštvo je podnelo repliku (u daljem tekstu: replika).¹²

⁷ KSC-BC-2020-06, F00455, specijalizovani tužilac, *Podnesak s ispravljenom optužnicom i zahtevom za izmenu optužnice shodno pravilu 90(1)(b)*, 3. septembar 2021, strogo poverljivo i *ex parte*, sa strogo poverljivim i *ex parte* priložima 1–5. Poverljiva redigovana (F00455/CONF/RED) i javna redigovana (F00455/RED) verzija podnete su 8. septembra 2021.

⁸ KSC-BC-2020-06, F00477, odbrana Redžepa Seljimija, *Odgovor Seljimijeve odbrane na podnesak s ispravljenom optužnicom i zahtevom za izmenu optužnice shodno pravilu 90(1)(b)* (u daljem tekstu: Seljimijev odgovor), 20. septembar 2021, poverljivo. Javna redigovana verzija podneta je 22. oktobra 2021. (F00477/RED).

⁹ KSC-BC-2020-06, F00478, odbrana Hašima Tačija, *Odgovor Tačijeve na poverljivu redigovanu verziju podneska s ispravljenom optužnicom i zahtevom za izmenu optužnice shodno pravilu 90(1)(b)*, dokument KSC-BC-2020-06/F00455 od 3. septembra 2021. (u daljem tekstu: Tačijev odgovor), 20. septembar 2021, poverljivo.

¹⁰ KSC-BC-2020-06, F00480, odbrana Jakupa Krasnićija, *Odgovor Krasnićijeve odbrane na podnesak tužilaštva s ispravljenom optužnicom i zahtevom za izmenu optužnice shodno pravilu 90(1)(b)* (u daljem tekstu: Krasnićijev odgovor), 20. septembar 2021, poverljivo. Javna redigovana verzija podneta je 5. oktobra 2021. (F00480/RED).

¹¹ KSC-BC-2020-06, F00481, odbrana Kadrija Veseljija, *Odgovor Veseljijeve odbrane na podnesak tužilaštva s ispravljenom optužnicom i zahtevom za izmenu optužnice (KSC-BC-2020-06/F00455/CONF/RED)* (u daljem tekstu: Veseljijev odgovor), 20. septembar 2021, poverljivo.

¹² KSC-BC-2020-06, F00492, specijalizovani tužilac, *Replika tužilaštva u vezi sa zahtevom tužilaštva shodno pravilu 90(1)(b)* (u daljem tekstu: replika), 27. septembar 2021, poverljivo.

8. Dana 17. decembra 2021, na zahtev tužilaštva,¹³ sudija za prethodni postupak je odložio obelodanjivanje identiteta pojedinih svedoka na 14 dana po donošenju konačne odluke o zahtevu tužilaštva.¹⁴

II. IZNETA ARGUMENTACIJA

9. Tužilaštvo traži odobrenje da izmeni potvrđenu optužnicu tako što će u nju uneti navode o (i) dva međusobno povezana mesta zatvaranja u [BRISANO] opština, na kojima su ili u vezi s kojima su pripadnici Oslobođilačke vojske Kosova izvršili: progon, zatvaranje/proizvoljno lišavanje slobode, druge nehumane postupke/surovo postupanje, mučenje i prisilne nestanke lica (u daljem tekstu: prva kategorija izmena), (ii) dva slučaja progona i ubistva u vezi s mestom zatvaranja u Gnjilanu/Gjilan, uz izmenu vremenskih parametara za mesto zatvaranja u Gnjilanu (u daljem tekstu: druga kategorija izmena) i (iii) dva slučaja ličnog učešća optuženih u krivičnim delima iz optužnice (u daljem tekstu: treća kategorija izmena) (u daljem tekstu zajedno: predložene izmene).¹⁵

10. Tužilaštvo tvrdi da predložene izmene nisu nove tačke optužnice ni novi vidovi odgovornosti, da one, dakle, ne predstavljaju nove optužbe ili optužbe teže od postojećih, te da se zato ovde ne može primenjivati pravilo 86(3)-(4) Pravilnika.¹⁶ Tužilaštvo tvrdi da propratni materijal u svakom slučaju zadovoljava kriterijume iz pravila 86(4) Pravilnika i da su predložene izmene dovoljno detaljno i jasno opisane da bi odbrana mogla valjano da se pripremi.¹⁷ Dalje, tužilaštvo tvrdi da odbrana treba da se izjasni samo o posledicama koje će predložene izmene u ovoj fazi postupka imati

¹³ KSC-BC-2020-06, F00599, specijalizovani tužilac, *Zahtev tužilaštva za privremeno produženje mere odloženog obelodanjivanja identiteta*, 9. decembar 2021, strogo poverljivo i *ex parte*. Poverljiva redigovana verzija podneta je istog dana (F00599/CONF/RED).

¹⁴ KSC-BC-2020-06, F00630, sudija za prethodni postupak, *Odluka o zahtevu specijalizovanog tužioca za privremeno produženje mere odloženog obelodanjivanja identiteta*, 17. decembar 2021, strogo poverljivo i *ex parte*. Poverljiva redigovana verzija podneta je istog dana (F00630/CONF/RED).

¹⁵ Zahtev tužilaštva, stavovi 1, 15.

¹⁶ Zahtev tužilaštva, stav 3.

¹⁷ Zahtev tužilaštva, stav 4.

po prava optuženih.¹⁸ Tužilaštvo tvrdi da se predloženim izmenama ne krše prava optuženih.¹⁹ Naprotiv, zahvaljujući tim izmenama, u činjeničnom osnovu potvrđene optužnice biće bolje opisani obim krivičnih dela i učešće optuženih u njima, kao i žrtve krivičnih dela.²⁰

11. Seljimijeva odbrana odgovara da sudija za prethodni postupak mora da odbaci predložene izmene.²¹ Ona tvrdi da prva kategorija izmena i druga kategorija izmena predstavljaju nove činjenice koje bi mogle biti zaseban osnov za izricanje osude, pa da ih zato treba tretirati kao nove optužbe.²² Osim toga, Seljimijeva odbrana tvrdi da za argumente kojih odbrana sme da iznosi o predloženim izmenama optužnice ne postoje nikakva ograničenja.²³ Seljimijeva odbrana smatra da procedura za menjanje optužnice sudiji za prethodni postupak nalaže da uzme u obzir argumente odbrane o adekvatnosti dokaza, kao i sve faktore relevantne za njegovu diskrecionu odluku.²⁴ I na kraju, Seljimijeva odbrana tvrdi (i) da predložene izmene ne doprinose jasnoći i preciznosti teze tužilaštva,²⁵ (ii) da tužilaštvo kod iznošenja predloženih izmena nije postupalo ažurno²⁶ i (iii) da bi predložene izmene išle na štetu prava i interesa odbrane.²⁷

12. Tačijeva odbrana u odgovoru kaže da predložene izmene treba odbiti.²⁸ Alternativno, Tačijeva odbrana traži da se predložene izmene priznaju kao nove optužbe²⁹ i da se tužilaštvu naloži da dostavi manje redigovanu verziju potvrđene optužnice i objedinjenog prikaza, sa novododatim događajima.³⁰ Tačijeva odbrana

¹⁸ Zahtev tužilaštva, stav 5.

¹⁹ Zahtev tužilaštva, stavovi 8–13.

²⁰ Zahtev tužilaštva, stavovi 6-7.

²¹ Seljimijev odgovor, stav 1.

²² Seljimijev odgovor, stavovi 2, 5–8.

²³ Seljimijev odgovor, stavovi 9–10.

²⁴ Seljimijev odgovor, stavovi 11–14.

²⁵ Seljimijev odgovor, stav 16.

²⁶ Seljimijev odgovor, stavovi 2, 17–19.

²⁷ Seljimijev odgovor, stavovi 2, 20–22.

²⁸ Tačijev odgovor, stav 23.

²⁹ Tačijev odgovor, stav 24.

³⁰ Tačijev odgovor, stav 25.

tvrdi (i) da se predloženim izmenama dodaju nove optužbe, budući da se njima uvode sasvim nove činjenice koje predstavljaju osnov za izricanje osude drugačiji od svih već iznetih u optužnici,³¹ i (ii) da su te izmene na štetu prava i interesa optuženih.³²

13. Krasnićijeva odbrana u odgovoru kaže da odbrana mora da dobije manje redigovanu ili neredigovanu verziju predloženih izmena kako bi mogla da se izjasni o njima.³³ Alternativno, Krasnićijeva odbrana traži da se predložene izmene odbace zato što ih je tužilaštvo dostavilo neopravdano kasno.³⁴

14. Veseljijeva odbrana u odgovoru kaže da zahtev tužilaštva treba odbiti u celini.³⁵ Veseljijeva odbrana smatra da bi optuženi bili nepravедno oštećeni zbog obima i trenutka predloženih izmena, koji nisu u interesu pravde.³⁶ Dalje, Veseljijeva odbrana tvrdi da je tužilaštvo odranije znalo za činjenice koje uvodi predloženim izmenama, a ne objašnjava zašto ih nije uključilo već u potvrđenu optužnicu.³⁷ Veseljijeva odbrana smatra da predložene izmene unose zabunu i neizvesnost u predmet koji je i ovako već suviše rasplinut i zahtevan.³⁸ Odbrana smatra da treću kategoriju izmena treba odbaciti bez razmatranja zato što se redakcijama narušavaju prava optuženih garantovana pravilom 90(1)(b) Pravilnika.³⁹ Veseljijeva odbrana tvrdi da se predloženim izmenama uvode novi osnovi za osudu, koji se i činjenično i pravno razlikuju od onih koji su izneti u potvrđenoj optužnici, pa zato predstavljaju nove optužbe.⁴⁰ I na kraju, Veseljijeva odbrana tvrdi da tužilaštvo pokušava da profitira od „pravne praznine“ tako što ignoriše naloge sudije za prethodni postupak i optužene

³¹ Tačijev odgovor, stavovi 8–15.

³² Tačijev odgovor, stavovi 16–22.

³³ Krasnićijev odgovor, stavovi 2, 7–11, 16.

³⁴ Krasnićijev odgovor, stavovi 3, 12–15, 17.

³⁵ Veseljijev odgovor, stav 2.

³⁶ Veseljijev odgovor, stavovi 2–3, 24–30.

³⁷ Veseljijev odgovor, stavovi 3, 31–32.

³⁸ Veseljijev odgovor, stavovi 4, 21–23.

³⁹ Veseljijev odgovor, stavovi 5–6.

⁴⁰ Veseljijev odgovor, stavovi 7–20.

tereti – po osnovu odgovornosti zbog učešća u udruženom zločinačkom poduhvatu (u daljem tekstu: UZP) III – za krivična dela s posebnim umišljajem.⁴¹

15. Tužilaštvo u replici kaže da predložene izmene treba dopustiti zato što optuženi njima ne bi bili nepravredno oštećeni niti bi došlo do neopravdanog kašnjenja, već tužilaštvo predloženim izmenama pokušava da zaštiti prava žrtava.⁴² S obzirom na to da su predložene izmene ograničene po obimu, da još nije utvrđen datum za početak suđenja i da rasprava o preliminarnim podnescima još traje, tužilaštvo smatra da odbrana nije konkretno pokazala da neće imati dovoljno vremena za pripremu.⁴³ Dalje, tužilaštvo tvrdi da procedura utvrđena pravilom 92 i procedura utvrđena pravilom 97 mogu da se odvijaju uporedo s preostalim koracima prethodnog postupka, te da stoga nema potrebe da se odgađa početak suđenja.⁴⁴ Tužilaštvo smatra da njegovu ažurnost kod podnošenja predloženih izmena treba ocenjivati u kontekstu činjenice da se dokazni materijal mora transkribovati, prevesti i analizirati i da je treba sagledavati sa stanovišta predmeta kao celine.⁴⁵ I na kraju, tužilaštvo tvrdi da se tekst predloženih izmena mora redigovati kako zaštitne mere koje je naložio sud ne bi ostale bez učinka i dodaje da se time ne bi ugrozile mogućnosti odbrane da se izjasni o potencijalnom efektu tih izmena na pravičnost postupka.⁴⁶

III. MERODAVNO PRAVO

16. Prema članu 39(8) Zakona i pravilu 90(1)(b) Pravilnika, nakon potvrđivanja optužnice, ali pre nego što suđenje počne, specijalizovani tužilac može, uz odobrenje sudije za prethodni postupak, koji je prethodno saslušao strane u postupku, izmeniti optužnicu. Ako specijalizovani tužilac traži da doda nove optužbe ili da zameni

⁴¹ Veseljijev odgovor, stav 33.

⁴² Replika, stav 1.

⁴³ Replika, stav 2.

⁴⁴ Replika, stav 3.

⁴⁵ Replika, stav 4.

⁴⁶ Replika, stav 5.

postojeće optužbe težim, sudija za prethodni postupak razmatra te optužbe i ponovo obavlja prvo pristupanje optuženog u skladu sa tim članom.

17. Prema pravilu 9(5)(a) Pravilnika, sudija za prethodni postupak može, *proprio motu* ili pošto mu se predoče valjani razlozi, da produži ili skрати rok koji je propisan Pravilnikom ili koji je prethodno odredio panel.

18. Prema pravilu 90(2) Pravilnika, panel može da odobri izmenu optužnice ako se uveri da ta izmena ne zadire u prava optuženog i nije u suprotnosti sa njima. Ako specijalizovani tužilac zahteva da uključi nove optužbe ili da zameni postojeće optužbe težim, primenjuje se pravilo 86(3) i (4) *mutatis mutandis*.

IV. DISKUSIJA

A. PRIRODA TRAŽENIH IZMENA

19. Tužilaštvo tvrdi da se predloženim izmenama u optužnicu ne dodaju ni nove tačke ni novi vidovi odgovornosti, već da one predstavljaju dodatne i potkrepljujuće činjenične navode i pojašnjenja za već navedena krivična dela i vidove odgovornosti, pa se ovde ne može primenjivati pravilo 86(3)-(4) Pravilnika.⁴⁷

20. Veseljijeva odbrana tvrdi da tužilaštvo ne pravi razliku između pojma optužbi, s jedne, i tačaka optužnice i vidova odgovornosti, s druge strane.⁴⁸ Isto tako, Seljimijeva odbrana tvrdi da je potpuno neprimereno to što se tužilaštvo poziva na jednu odluku panela Apelacionog suda o formi optužnice, budući da se aktuelno pitanje tiče izmena optužnice.⁴⁹ Odbrana tvrdi da se predloženim izmenama u optužnicu možda i ne unose nove tačke ili novi vidovi odgovornosti, ali da predložene izmene predstavljaju nove optužbe zato što se njima uvode osnovi za osudu koji se činjenično i/ili pravno razlikuju od onih u potvrđenoj optužnici.⁵⁰ Dalje, odbrana tvrdi da tužilaštvo

⁴⁷ Zahtev tužilaštva, stav 3.

⁴⁸ Veseljijev odgovor, stav 7.

⁴⁹ Seljimijev odgovor, stav 7.

⁵⁰ Seljimijev odgovor, stavovi 4–6; Tačijev odgovor, stav 9; Veseljijev odgovor, stavovi 7–11.

protivreći samom sebi jer istovremeno tvrdi i da traži da se u optužnicu unesu *dodatna* mesta zločina, žrtve i slučajevi ličnog učešća optuženih i da se to odnosi na mesta i događaje koji su *već obuhvaćeni* potvrđenom optužnicom.⁵¹

21. Što se tiče pojedinačnih kategorija izmena, Seljimijeva odbrana, Tačijeva odbrana i Veseljijeva odbrana tvrde da prva i druga kategorija predloženih izmena predstavljaju nove optužbe, pošto se njima ili dodaju sasvim nova mesta zločina i nove žrtve ili sasvim novi događaji koji bi mogli biti nov osnov za izricanje osude.⁵² Tačijeva odbrana u odgovoru kaže da zasad ne želi da se izjašnjava o onim delovima treće kategorije predloženih izmena koji su u celosti redigovani.⁵³ Što se tiče predloga za izmene stava 43 potvrđene optužnice, koje spadaju u treću kategoriju predloženih izmena, Tačijeva odbrana tvrdi da one predstavljaju potpuno nove optužbe, pošto se tiču događaja na dosad neinkriminisaanoj lokaciji.⁵⁴ Veseljijeva odbrana tvrdi da treća kategorija izmena predstavlja novu optužbu, s obzirom na to (i) da je sudija za prethodni postupak upozorio tužilaštvo da mora da podnese zahtev za odobrenje da izmeni potvrđenu optužnicu ako želi da je „proširi dodatnim slučajevima ličnog učešća optuženih u krivičnim delima za koja se terete” i (ii) da iz člana 46(6) Zakona nedvosmisleno proizlazi da lično učešće može biti zaseban osnov za osudu čak i ako se optuženi tereti za učešće u UZP-u.⁵⁵ Seljimijeva odbrana ne izjašnjava se o trećoj kategoriji izmena, budući da se one odnose na druge optužene.⁵⁶

22. Da bi se utvrdilo da li je pravilo 86(3) i (4) Pravilnika merodavno za ovo pitanje, sudija za prethodni postupak smatra da najpre treba utvrditi da li predložene izmene predstavljaju nove optužbe ili se njima postojeće optužbe zamenjuju težim. Novom optužbom uvodi se nov osnov za osudu koji ne postoji u potvrđenoj optužnici i koji

⁵¹ Seljimijev odgovor, stav 8; Tačijev odgovor, stav 8.

⁵² Seljimijev odgovor, stavovi 3–7; Tačijev odgovor, stavovi 10–13; Veseljijev odgovor, stavovi 12–17.

⁵³ Tačijev odgovor, stav 14.

⁵⁴ Tačijev odgovor, stav 14.

⁵⁵ Veseljijev odgovor, stav 19.

⁵⁶ Seljimijev odgovor, stav 2.

se činjenično i pravno razlikuje od svih dotad iznetih osnova.⁵⁷ U tom smislu, uvođenje novog vida odgovornosti u optužnicu predstavlja dodavanje nove optužbe zato što se time uvodi novi pravn osnov za osudu, drugačiji od već navedenih. Novu optužbu može predstavljati i uvođenje činjeničnog navoda koji dotad nije postojao u optužnici, ali samo ako to otvara vrata novom osnovu za osudu.⁵⁸ To znači da izmena kojom se nepoznat broj žrtava zamenjuje poznatim predstavlja nov činjenični navod, ali pošto se optuženi time ne dovodi u veću opasnost od osude, taj navod ne predstavlja i novu optužbu. S druge strane, izmena kojom se, čak i bez dodatnih činjeničnih navoda, iznosi drugačije krivično delo mogla bi predstavljati jedini pravni osnov za osudu optuženog, pa zato ta izmena predstavlja novu optužbu.⁵⁹

23. Prema pravilu 90(2) Pravilnika, ako predložena izmena ne predstavlja ni novu ni težu optužbu, sudija za prethodni postupak ne analizira propratni materijal kojim se predložena izmena obrazlaže.⁶⁰ Naime, unošenjem tog dodatka u optužnicu ne uvodi se dodatni osnov za izricanje osude, pa se i ne nanosi nikakva šteta interesima i pravima optuženog. Međutim, i pored te proceduralne razlike između izmena koje predstavljaju novu ili težu optužbu i drugih izmena, sudija za prethodni postupak, prema pravilu 90(1)(b) Pravilnika, utvrđuje da li tužilaštvu treba odobriti zahtev da izmeni optužnicu bez obzira na prirodu te izmene.

⁵⁷ V. takođe MKSJ, *Tužilac protiv Haradinaja i drugih*, IT-04-84-PT, Odluka po zahtevu da se izmeni izmenjena optužnica, 12. januar 2007, stav 16; *Tužilac protiv Popovića i drugih*, IT-05-88-PT, Odluka o daljim izmjenama optužnice i prigovorima na optužnicu (u daljem tekstu: odluka o izmenjenoj optužnici u predmetu *Popović*), 13. jul 2006, stav 11; *Tužilac protiv Halilovića*, IT-01-48-PT, Odluka po zahtjevu tužioca za odobrenje da unese izmjene u optužnicu (u daljem tekstu: odluka u predmetu *Halilović*), 17. decembar 2004, stav 30. V. takođe MKS, *Prosecutor v. Yekatom and Ngaißsona*, ICC-01/14-01/18-517, pretpretresno veće II, Decision on the Prosecution's Request to Amend Charges pursuant to Article 61(9) and for Correction of the Decision on the Confirmation of Charges, and Notice of Intention to Add Additional Charges, 14. maj 2020, stav 20.

⁵⁸ V. takođe odluka o izmenjenoj optužnici u predmetu *Popović*, stav 11.

⁵⁹ MKSJ, odluka u predmetu Halilović, stav 35.

⁶⁰ U tom se ovaj sud razlikuje od *ad hoc* tribunala, na kojima se izmena optužnice ne odobrava pre analize propratnog materijala. Pravilo 50(A)(ii) Pravilnika MRMKS-a; v. takođe, ICTR, *Prosecutor v. Setako*, ICTR-04-81-I, Decision on the Prosecution's Request to Amend the Indictment, 18. septembar 2007, stav 6.

24. Što se tiče prve kategorije izmena, tužilaštvo želi da doda dva mesta zatvaranja koja se u potvrđenoj optužnici ne navode.⁶¹ Iako se opština u kojoj se nalaze ta dva mesta zatvaranja navodi u potvrđenoj optužnici, te dve lokacije koje tužilaštvo želi da unese nisu navedene.⁶² U prvu kategoriju izmena spada i 12 žrtava koje se ne navode u potvrđenoj optužnici.⁶³ Pored toga, dva nova mesta zatvaranja činjenično se razlikuju od drugih mesta zatvaranja u potvrđenoj optužnici, što se vidi i po tome što ona u predlogu izmenjene optužnice čine zasebnu stavku.⁶⁴ Prema tome, sudija za prethodni postupak zaključuje da ti novi navodi već sami po sebi donose dodatnu opasnost od izricanja osude. U tom smislu, prva kategorija izmena predstavlja novu optužbu, budući da se njome uvodi osnov za osudu koji se činjenično ili pravno razlikuje od svih već iznetih u potvrđenoj optužnici.

25. Što se tiče druge kategorije izmena, tužilaštvo kod jednog već navedenog mesta zatvaranja želi da doda dva slučaja progona i ubistva.⁶⁵ Tužilaštvo pritom želi i da prilagodi vremenski okvir optužbe, tako da umesto „kraj juna 1999.“ stoji „krajem juna i tokom jula 1999.“⁶⁶ Za broj žrtava proizvoljnog lišavanja slobode koje su vezane za to mesto zatvaranja i dalje se kaže „najmanje tri lica“.⁶⁷ Međutim, sudija za prethodni postupak primećuje da se drugom kategorijom izmena dodaju dve žrtve čije se otmica i ubistvo činjenično razlikuju od otmice i surovog postupanja i/ili mučenja već navedenih žrtava.⁶⁸ Pored toga, drugom kategorijom izmena dodaje se posebno krivično delo ubistva, koje u potvrđenoj optužnici nije navedeno kod tog mesta zatvaranja. U tom smislu, druga kategorija izmena predstavlja novu optužbu,

⁶¹ Zahtev tužilaštva, stav 11.

⁶² Potvrđena optužnica, tabelarni pregled A.

⁶³ Prilog 2 zahtevu tužilaštva, stavovi 68, 105, 157, str. 69, 71.

⁶⁴ Prilog 2 zahtevu tužilaštva, stavovi 68, 105, 157.

⁶⁵ Prilog 2 zahtevu tužilaštva, stavovi 93, 174, str. 58, 63.

⁶⁶ Prilog 2 zahtevu tužilaštva, stavovi 93, 135, p. 58.

⁶⁷ Prilog 2 zahtevu tužilaštva, stav 93, str. 58.

⁶⁸ Upor. prilog 4 zahtevu tužilaštva s dokumentom KSC-BC-2020-06, F00006/A02, specijalizovani tužilac, prilog 2 zahtevu za dostavljanje dodatnog propratnog materijala, 2. jun 2020, strogo poverljivo i *ex parte*, str. 565–571.

budući da se njome uvodi osnov za osudu koji se činjenično ili pravno razlikuje od svih dotad iznetih osnova.

26. Što se tiče treće kategorije izmena, tužilaštvo želi da doda dva događaja u kojima su optuženi lično učestvovali u krivičnim delima navedenim u optužnici.⁶⁹ Tužilaštvo ta dva događaja želi da doda kao primer za lično učešće optuženih „u postupcima preduzimanim protiv protivnika na terenu, putem učestvovanja u zastrašivanju, saslušavanju, zlostavljanju i zatvaranju protivnika“.⁷⁰ Iako se ova dva nova primera činjenično razlikuju od onih koji su već navedeni,⁷¹ oni ne predstavljaju nove optužbe. Dva dodatna događaja predstavljaju pravno relevantne činjenice kojima se potkrepljuju optužbe da su optuženi lično učestvovali „u zastrašivanju, saslušavanju, zlostavljanju i zatvaranju protivnika“. Međutim, pošto su zastrašivanje i zlostavljanje protivnika kao vid učestvovanja u UZP-u već navedeni u potvrđenoj optužnici i pošto su optuženi upoznati s tim, trećom kategorijom izmena ne iznosi se nov vid učestvovanja u UZP-u, nego se dodatno precizira već navedeni.⁷² Prema tome, treća kategorija izmena ne predstavlja nov, zaseban osnov za osudu.

27. Dalje, što se tiče treće kategorije predloženih izmena, i suprotno onom što tvrdi Veseljijeva odbrana,⁷³ član 46(6) Zakona ne ide u prilog tumačenju prema kom lično učešće u okviru doprinosa UZP-u može biti zaseban osnov za osudu. Ovim se članom zapravo kaže da Apelacioni sud može da donese nalaze o krivici po osnovu nekog drugog oblika krivične odgovornosti ukoliko pretresni panel to nije učinio, ili može da vrati predmet pretresnom panelu. Apelacioni sud može da donosi zaključke o alternativnim vidovima odgovornosti, ali ne odlučuje o tome da li predložena izmena predstavlja novu optužbu. Veseljijeva odbrana se poziva na član 46(6) Zakona, ali ne

⁶⁹ Zahtev tužilaštva, stavovi 1, 11.

⁷⁰ Potvrđena optužnica, stav 40.

⁷¹ Potvrđena optužnica, stavovi 41–47.

⁷² MKSJ, *Tužilac protiv Tolimira*, IT-05-88/2-PT, Pismeno obrazloženje odluke po zahtjevu tužilaštva da izmijeni drugu izmjenjenu optužnicu, 16. decembar 2009, stav 41; odluka o izmenjenoj optužnici u predmetu *Popović*, stav 26. V. takođe ICTR, *Prosecutor v. Muwonyi*, ICTR-00-55A-AR73, Decision on Prosecution Interlocutory Appeal Against Trial Chamber II Decision of 23 February 2005, 12. maj 2005, stav 31.

⁷³ Veseljijev odgovor, stav 19.

pokazuje kako se treća kategorija predloženih izmena činjenično ili pravno razlikuje od već postojećih optužbi i kako može poslužiti kao dodatni osnov za izricanje osude. Osim toga, ovde je nebitno to što je sudija za prethodni postupak naložio tužilaštvu da zatraži odobrenje za izmenu potvrđene optužnice ako bude želelo da navede dodatne primere ličnog učešća optuženih.⁷⁴ Ovde se ne odlučuje o pitanju da li treba tražiti odobrenje za izmenu optužnice nego o pitanju da li, kad se odgovarajući zahtev podnese, predložena izmena predstavlja novu optužbu prema pravilu 90(2) Pravilnika.

28. S obzirom na to, sudija za prethodni postupak zaključuje da prva i druga kategorija izmena predstavljaju nove optužbe u smislu pravila 90(2) Pravilnika i da se zato moraju ocenjivati prema standardu „dobro utemeljene sumnje“, koji je utvrđen pravilom 86(4), a u svetlu iznetog dokaznog materijala, predviđenog pravilom 86(3) Pravilnika. Sudija za prethodni postupak zaključuje da treća kategorija izmena ne predstavlja nove optužbe u smislu pravila 90(2) Pravilnika, pa da se zato pravilo 86(3) i (4) Pravilnika ne odnose na nju.

B. UGROŽAVANJE PRAVA I INTERESA OPTUŽENIH

29. Tužilaštvo tvrdi da predložene izmene nisu u suprotnosti s pravima optuženih niti ih ugrožavaju.⁷⁵ Tužilaštvo smatra da je svoj zahtev podnelo u pravom trenutku, jer je prethodni postupak još u toku a rasprava o preliminarnim podnescima još traje.⁷⁶ Dalje, time što sve izmene traži zajedno u jednom zahtevu, i to u ovoj fazi postupka i po donošenju odluke o formi optužnice, tužilaštvo tvrdi da racionalizuje proceduru menjanja optužnice.⁷⁷ Što se pak tiče prve i druge kategorije izmena, tužilaštvo napominje da je razgovore s ključnim svedocima obavilo tek pošto je podnelo zahtev

⁷⁴ Odluka o formi optužnice, stavovi 91–92.

⁷⁵ Zahtev tužilaštva, stavovi 8, 13.

⁷⁶ Zahtev tužilaštva, stav 9.

⁷⁷ Zahtev tužilaštva, stav 9.

za potvrđivanje optužnice.⁷⁸ Što se tiče treće kategorije izmena, tužilaštvo tvrdi da se tu držalo naloga sudije za prethodni postupak da se za daodavanje primera ličnog učešća optuženih mora zatražiti odobrenje da se izmeni potvrđena optužnica.⁷⁹ Tužilaštvo tvrdi da se predložene izmene tiču samo dodatnih činjenica relevantnih za postojeće optužbe, da se njima ne menja priroda optužbi i da bi one od odbrane iziskivale relativno ograničene istrage ili pripremu.⁸⁰ Osim toga, tužilaštvo tvrdi da je propratni materijal koji je poslužio kao osnov za predložene izmene odbrani već obelodanjen prema pravilu 102(1) Pravilnika, u meri u kojoj to dozvoljava režim zaštitnih mera.⁸¹

30. Seljimijeva odbrana, Tačijeva odbrana i Veseljijeva odbrana tvrde da se predloženim izmenama dodaju nove optužbe i postojeće proširuju, a ne samo pojašnjavaju.⁸² Tačijeva odbrana, Krasnićijeva odbrana i Veseljijeva odbrana tvrde da će se odobravanjem zahteva da se optužnica izmeni tako što će se u nju uneti nove optužbe odložiti početak suđenja i da će odbrani trebati dodatno vreme za istrage, čime se krši pravo optuženih na suđenje u razumnom roku.⁸³ Osim toga, odbrana tvrdi da tužilaštvo nije bilo ažurno i da zahtev nije podnelo blagovremeno, čime je prekršilo prava optuženih da im se sudi u razumnom roku i da im se što pre saopšti razlog optužbe.⁸⁴ Konkretno, odbrana tvrdi da je tužilaštvo i pre nego što je okončan proces potvrđivanja optužnice posedovalo veći deo relevantnih informacija, što obesnažuje tvrdnje tužilaštva da je postupilo ažurno.⁸⁵ Dalje, odbrana kaže da tužilaštvo nije navelo razloge ni za trenutak u kom je obavilo razgovore s ključnim svedocima, ni za potonje odugovlačenje u podnošenju zahteva.⁸⁶ To što tužilaštvo nije obavestilo ni

⁷⁸ Zahtev tužilaštva, stav 10.

⁷⁹ Zahtev tužilaštva, stav 10, gde se upućuje na odluku o formi optužnice, stavovi 91–92.

⁸⁰ Zahtev tužilaštva, stav 11.

⁸¹ Zahtev tužilaštva, stav 12.

⁸² Seljimijev odgovor, stav 16; Tačijev odgovor, stav 17; Veseljijev odgovor, stavovi 3–4, 22–23.

⁸³ Tačijev odgovor, stav 17; Krasnićijev odgovor, stav 15; Veseljijev odgovor, stavovi 28–30.

⁸⁴ Seljimijev odgovor, stavovi 17–18; Tačijev odgovor, stavovi 18–21; Krasnićijev odgovor, stav 13; Veseljijev odgovor, stavovi 3, 24, 31.

⁸⁵ Seljimijev odgovor, stavovi 17–18; Tačijev odgovor, stavovi 18–21; Krasnićijev odgovor, stav 13.

⁸⁶ Seljimijev odgovor, stav 18; Krasnićijev odgovor, stav 13; Veseljijev odgovor, stav 31.

sudiju za prethodni postupak ni odbranu da namerava da zatraži odobrenje za uvođenje novih optužbi treba shvatiti kao pokušaj tužilaštva da se koristi taktikom prepada, tvrdi Veseljijeva odbrana.⁸⁷ Tačijeva odbrana tvrdi da je to što tužilaštvo trenutak u kom je podnelo zahtev pravda pozivanjem na odluku o formi optužnice „prtvorno“, budući da je „opštepoznata stvar da se u optužnici lično učešće mora navesti konkretno i detaljno“.⁸⁸ Pored toga, odbrana kaže da ne osporava prava žrtava, ali da smatra da ona ne mogu odneti prevagu nad pravom optuženih na pravično suđenje i da su svakako obesmišljena nesavesnim postupanjem tužilaštva.⁸⁹

31. Tužilaštvo u replici kaže da su predložene izmene i propratni materijal ograničeni po obimu, da još nije utvrđen datum početka suđenja i da rasprava o preliminarnim podnescima još traje, te da odbrana, s obzirom na sve to, nije konkretno pokazala zašto neće imati dovoljno vremena za pripremu.⁹⁰ Što se tiče bojazni oko kašnjenja suđenja, tužilaštvo u replici kaže procedura utvrđena pravilom 92 i procedura utvrđena pravilom 97 mogu da se odvijaju uporedo s preostalim koracima prepretresnog postupka.⁹¹ Tužilaštvo smatra da se problem savesnog postupanja mora sagledavati u kontekstu celog postupka.⁹² Dalje, tužilaštvo kaže da se izmene optužnice ne smeju zabranjivati ako su u interesu pravde i žrtava i ako ne bi dovele do nepotrebnog odlaganja ili štete po interese i prava.⁹³

32. Pre svega, sudija za prethodni postupak napominje da pravilo 90 Pravilnika nesumnjivo predviđa mogućnost za unošenje izmena u optužnicu. Dalje, tom odredbom nije predviđen rok u kom se te izmene moraju zatražiti. No, to ne znači da se izmene optužnice, unošenje novih optužbi ili zamena postojećih optužbi težima mogu zatražiti u svakom trenutku i pod bilo kojim okolnostima. Prema pravilu 90(2)

⁸⁷ Veseljijev odgovor, stavovi 25–27.

⁸⁸ Tačijev odgovor, stav 21. V. takođe Krasnićijev odgovor, stav 14.

⁸⁹ Seljimijev odgovor, stav 19; Tačijev odgovor, stav 22; Veseljijev odgovor, stav 32.

⁹⁰ Replika, stav 2.

⁹¹ Replika, stav 3.

⁹² Replika, stav 4.

⁹³ Replika, stav 4.

Pravilnika, bez obzira na to da li neka izmena predstavlja novu optužbu ili ne, mora se u vidu imati mogućnost da bi predloženom izmenom mogli biti narušeni prava i interesi optuženih. Faktori koji se zato moraju uzeti u obzir jesu i sledeći: (i) da li predložene izmene doprinose jasnoći i preciznosti argumenata tužilaštva, (ii) da li je tužilaštvo bilo ažurno u radu i izmene zatražilo blagovremeno, bez ostvarivanja nepravične taktičke prednosti, i (iii) da li bi predloženim izmenama došlo do kašnjenja postupka ili do štete po prava i interese odbrane.⁹⁴

33. Sudija za prethodni postupak smatra da su izmene predložene kako bi se (i) potpunije opisala grupa žrtava, tako što bi se njom obuhvatile žene (prva kategorija izmena), (ii) preciznije definisao geografski odnosno vremenski okvir krivičnih dela (prva i druga kategorija izmena) i (iii) preciznije opisalo lično učešće u UZP-u (treća kategorija izmena).⁹⁵ S tim u vezi, sudija za prethodni postupak napominje da svrha izmena iz prve i druge kategorije nije da se pojasne ili preciziraju postojeće optužbe. To nije prepreka za menjanje potvrđene optužnice, međutim, imajući u vidu potencijalni efekat ovih prilično dalekosežnih izmena, vrlo je bitno razmotriti ažurnost tužilaštva kod njihovog predlaganja i moguću štetu po interese optuženih.

34. Što se tiče ažurnosti s kojom je tužilaštvo zatražilo da unese izmene u potvrđenu optužnicu, sudija za prethodni postupak primećuje da su izmene predložene devet meseci posle poslednje izjave svedoka.⁹⁶ Dalje, sudija za prethodni postupak ima u vidu tvrdnju odbrane da je nekoliko razgovora sa svedocima na kojima počivaju predložene izmene obavljeno pre nego što je doneta odluka o potvrđivanju

⁹⁴ V. takođe npr. ICTR, *Prosecutor v. Karemera et al.*, ICTR-98-44-PT, *Decision on Severance of Andre Rwamakuba and for Leave to File Amended Indictment*, 14. februar 2005, stav 35; *Prosecutor v. Bizimungu et al.*, ICTR-99-50-AR50, *Decision on Prosecutor's Interlocutory Appeal against Trial Chamber II Decision of 6 October 2003 Denying Leave to File Amended Indictment*, 12. februar 2004, stav 16; *Prosecutor v. Karemera et al.*, ICTR-98-44-AR73, *Decision on Prosecutor's Interlocutory Appeal Against Trial Chambers III Decision of 8 October 2003 Denying Leave to file an Amended Indictment*, 19. decembar 2003, stavovi 13–31.

⁹⁵ Zahtev tužilaštva, stav 7.

⁹⁶ Tužilaštvo je njih, po svoj prilici, obavilo između jula 2019. i decembra 2020. Zahtev tužilaštva, stav 10; Tačijev odgovor, stavovi 19-21; Seljimijev odgovor, stav 18; Krasnićijev odgovor, stav 13; Veseljijev odgovor, stav 31; replika, stav 4.

optužnice.⁹⁷ Međutim, tužilaštvo je predložene izmene zatražilo dok je prethodni postupak još u toku a rasprava o preliminarnim podnescima traje. Kako je i samo tužilaštvo reklo, razgovori sa svedocima moraju se obraditi u više koraka, pa se tek onda može predložiti izmena potvrđene optužnice, a tužilaštvo se trudilo da tražene zahteve objedini.⁹⁸ Da je postupak u nekoj poodmakloj fazi, sudija za prethodni postupak bi očekivao od tužilaštva da ekspeditivnije predlaže izmene i da se ne zadržava s njihovim grupisanjem. Međutim, s obzirom na sadašnje prilike, sudija za prethodni postupak ne izvodi zaključak da je tužilaštvo postupalo nesavesno.

35. Eventualna korist koju bi predložene izmene donele mora se sagledati u odnosu na eventualnu štetu po prava i interese optuženih, pre svega prava na suđenje u razumnom roku. Kao što je već rečeno, prva i druga kategorija izmena predstavljaju „nove optužbe“ u smislu pravila 90(2) Pravilnika, što podrazumeva da sudija za prethodni postupak mora da pregleda propratni materijal, da ponovo obavi prvo pristupanje optuženog sudu i da podnošenje preliminarnih podnesaka može dovesti do dodatnih rasprava.⁹⁹ Ti dodatni proceduralni koraci zahtevaju i dodatno vreme, ali se mogu obaviti uporedo s preostalim fazama pripremnog postupka, pa će se stoga verovatno manje odraziti na vreme potrebno da bi ovaj predmet ušao u pretresnu fazu. Uostalom, preliminarni podnesci su još na razmatranju u Apelacionom sudu, a obelodanjivanje prema pravilu 102(3) i istrage odbrane još je u toku.

36. Što se tiče adekvatnog vremena za pripremu odbrane, sudija za prethodni postupak napominje da njene istrage ne moraju biti dovršene pre početka pretresne faze postupka.¹⁰⁰ Pored toga, s obzirom na fazu u kojoj se postupak trenutno nalazi i na ograničen obim izmena, mogućim uvođenjem novih optužbi optuženima ne bi bilo

⁹⁷ Seljimijev odgovor, stav 18; Tačijev odgovor, stavovi 19–21; Krasnićijev odgovor, stav 13; Veseljijev odgovor, stav 31.

⁹⁸ Replika, stav 4.

⁹⁹ Pravila 86(3) i (4) i 90(2), (3), i (4) Pravilnika.

¹⁰⁰ KSC-BC-2020-06, F00438/CONF/RED, sudija za prethodni postupak, *Poverljiva redigovana verzija osme odluke po zahtevu Specijalizovanog tužilaštva za odobravanje zaštitnih mera*, 24. avgust 2021, poverljivo, stav 65.

uskraćeno adekvatno vreme za pripremu odbrane. A ako to bude potrebno, tabelarni pregled može se prilagoditi tako da odbrani olakša pripremu.

37. Zato sudija za prethodni postupak zaključuje da u ovom slučaju predložene izmene nisu nepravilne po optužene i da nisu u suprotnosti s njihovim pravima.

C. PRAVO OPTUŽENIH DA SE IZJASNE

38. Tužilaštvo tvrdi da odbrana u podnescima prema pravilu 90(1)(b) Pravilnika sme da se izjašnjava samo o posledicama predloženih izmena na prava optuženih u ovoj fazi postupka, a da pitanja prihvatljivosti i snage dokaza nisu u granicama ovog ispitivanja.¹⁰¹ Dalje, tužilaštvo tvrdi da nema potrebe da panel razmatra međusobno suprotstavljene tvrdnje o propratnom materijalu.¹⁰²

39. Seljimijeva odbrana u odgovoru kaže da u pravilu 90(1)(b) Pravilnika nema ograničenja za obim argumenata odbrane o predloženim izmenama.¹⁰³ Odbrana tvrdi da bi u protivnom takvo ograničenje bilo eksplicitno formulisano.¹⁰⁴ Dalje, Seljimijeva odbrana tvrdi da je utvrđivanje štete po optuženog, prema pravilima za menjanje optužnice, tek preliminarni korak, da sudija za prethodni postupak mora da ispita i sve druge relevantne faktore kako bi valjano iskoristio svoje diskreciono pravo, te da mora da analizira propratni materijal kako bi ustanovio da li je dokazano postojanje dobro utemeljene sumnje.¹⁰⁵ Zato Seljimijeva odbrana zaključuje da sudija za prethodni postupak mora da razmotri argumente odbrane o tim pitanjima.¹⁰⁶ Dalje, Seljimijeva odbrana tvrdi da je u potvrđenoj optužnici izbrisano toliko teksta da odbrana ne može da sprovede valjane i efikasne istrage, te da se predložene izmene

¹⁰¹ Zahtev tužilaštva, stav 5.

¹⁰² Zahtev tužilaštva, stav 5.

¹⁰³ Seljimijev odgovor, stav 10.

¹⁰⁴ Seljimijev odgovor, stav 10.

¹⁰⁵ Seljimijev odgovor, stavovi 11–13.

¹⁰⁶ Seljimijev odgovor, stav 14.

moraju sagledati s punom svešću o posledicama koje te redakcije imaju po pripreme odbrane i vođenje sudskog postupka u budućnosti.¹⁰⁷

40. Krasnićijeva odbrana u odgovoru kaže da se pravilom 90(1)(b) Pravilnika optuženom garantuje pravo da se izjasni o svim predloženim izmenama optužnice, uključujući i one koje predstavljaju nove ili teže optužbe.¹⁰⁸ Time što se od odbrane traži da se izjasni tekstu predloženih izmena koji je znatno ili potpuno redigovan, njoj se, tvrdi Krasnićijeva odbrana, neminovno uskraćuje pravo na pravičnu priliku da se izjasni, a to je protivno međunarodnoj praksi.¹⁰⁹ Odbrana tvrdi da su redakcije toliko obimne da se njima optuženima uskraćuje pravo da budu tačno obavešteni o delima za koja se terete, a odbrana ometa u vršenju istaga.¹¹⁰ Krasnićijeva odbrana tvrdi da bi o zahtevu tužilaštva u principu trebalo odlučivati tek pošto se ukinu sve redakcije u potvrđenoj optužnici, jer odbrana tek tad može da iznese svrsishodne argumente.¹¹¹ Krasnićijeva odbrana neće se izjašnjavati o predloženim izmenama sve dok se odbrani ne dostavi manje redigovana ili neredigovana verzija predloženih izmena optužnice.¹¹²

41. Tačijeva odbrana u odgovoru kaže da su kod treće kategorije izmena redigovani čitavi stavovi, što je prekomerno. Tačijeva odbrana apeluje na sudiju za prethodni postupak da preispita sve predložene redakcije i da se postara za to da se manje redigovana verzija predložene izmenjene optužnice obelodani bez odlaganja.¹¹³ Tačijeva odbrana neće se izjašnjavati o redigovanim delovima treće kategorije izmena¹¹⁴ i traži da se tužilaštvu naloži da podnese manje redigovanu verziju potvrđene optužnice i izmenjeni objedinjeni prikaz u koji će uneti i nove događaje.¹¹⁵

¹⁰⁷ Seljimijev odgovor, stavovi 20–22.

¹⁰⁸ Krasnićijev odgovor, stav 8.

¹⁰⁹ Krasnićijev odgovor, stav 8.

¹¹⁰ Krasnićijev odgovor, stav 9.

¹¹¹ Krasnićijev odgovor, stavovi 10–11.

¹¹² Krasnićijev odgovor, stav 7.

¹¹³ Tačijev odgovor, stav 14.

¹¹⁴ Tačijev odgovor, stav 14.

¹¹⁵ Tačijev odgovor, stav 25.

42. Veseljijeva odbrana u odgovoru kaže da redakcije iz treće kategorije izmena ugrožavaju pravo optuženih da se izjasne pred sudijom za prethodni postupak, koji odlučuje o tome da li da odobri izmene optužnice.¹¹⁶ Odbrana, dalje, tvrdi da se redakcijama u ovoj fazi postupka narušava pravo optuženih da što pre budu obavešteni o prirodi i uzroku optužbi koje im se stavljaju na teret, što je garantovano članom 30(1) Ustava, članom 6 Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, te članom 21(4)(a) Zakona.¹¹⁷

43. Tužilaštvo u replici kaže da se redakcijama ne umanjuje sposobnost odbrane da iznese svrsishodne argumente o posledicama koje bi predložene izmene mogle imati po pravičnost postupka, što je, sa stanovišta pravila 90 Pravilnika, jedan od glavnih imperativa.¹¹⁸ Dalje, tužilaštvo u replici kaže da će se redakcije ukidati sukcesivno, prema režimu zaštitnih mera koji utvrdi sud.¹¹⁹

44. Što se tiče prava optuženih da se izjasne, garantovanog članom 39(8) Zakona i pravilom 90(1)(b) Pravilnika, sudija za prethodni postupak smatra da ni Zakon ni Pravilnik ne ograničavaju obim argumenata odbrane o postupku kojim se traži odobrenje za izmenu optužnice. Dalje, sudija za prethodni postupak ukazuje na to da je postupak već prošao fazu potvrđivanja optužnice *ex parte* i da u sadašnjoj fazi učestvuje i odbrana, između ostalog i time što može da dostavlja podneske ili traži konkretne mere, osim ako Pravilnikom nije drugačije predviđeno.¹²⁰ Pored toga, sudija za prethodni postupak napominje da, prema postojećoj međunarodnoj praksi, odbrana može da osporava predložene izmene optužnice i po pitanjima koja se ne tiču samo štete po prava i interese optuženih.¹²¹

¹¹⁶ Veseljijev odgovor, stav 5.

¹¹⁷ Veseljijev odgovor, stav 6.

¹¹⁸ Replika, stav 5.

¹¹⁹ Replika, stav 5.

¹²⁰ Pravilo 75 Pravilnika.

¹²¹ V. npr. STL, *Prosecutor v. Ayyash et al.*, STL-11-01/PT/PTJ, *Redacted Version of the Decision Relating to the Prosecution Request of 21 June 2013 for Leave to Amend the Indictment of 6 February 2013, Dated 31 July 2013*, 2. avgust 2013, stavovi 9–11, 16; MKSJ, *Tužilac protiv Milutinovića i drugih*, IT-05-87-PT, *Odluka po zahtevu za izmenu optužnice*, 11. maj 2006, stav 20; ICTR, *Prosecutor v. Ngirabatware*, ICTR-99-54-T,

45. Stoga sudija za prethodni postupak zaključuje da pravo odbrane da se izjasni, prema članu 39(8) Zakona i pravilu 90(1)(b) Pravilnika, nije ograničeno samo na pitanje da li su predložene izmene na štetu prava i interesa optuženih.

46. Što se tiče prava optuženih da se izjasne, sudija za prethodni postupak podseća na to da pitanja koja se tiču dopuštenosti i snage dokaza (uz nekoliko izuzetaka, na primer ako je očigledno da je materijal neverodostojan ili da je pribavljen u suprotnosti sa Zakonom, Pravilnikom ili normama međunarodnog humanitarnog prava) zaista nisu u granicama ovog ispitivanja.¹²² Prema pravilu 86(4) Pravilnika, sudija za prethodni postupak utvrđuje da li postoji dobro utemeljena sumnja. U tu svrhu sudija za prethodni postupak preliminarno ocenjuje propratni materijal, ne zadirući u isključiva prava pretresnog veća.¹²³ Zato podnesci strana u postupku moraju biti ograničeni i u ovom smislu.

47. Što se tiče zahteva odbrane da joj se potvrđena optužnica i propratni materijal uz predložene izmene dostave u manje redigovanoj verziji, sudija za prethodni postupak skreće pažnju na to da te redakcije proističu iz već odobrenih zaštitnih mera.¹²⁴ Potreba da se zaštiti identitet žrtava i svedoka mora se odmeriti u odnosu na prava optuženih. Sudija za prethodni postupak analizirao je redakcije koje je tužilaštvo predložilo i smatra da su one neophodne i srazmerne da bi se sačuvali anonimnost svedoka i poverljivost podataka o njima. Sudija za prethodni postupak smatra da odbrana, uopšteno gledano, i na osnovu poverljive redigovane verzije potvrđene optužnice i propratnog materijala može svrsishodno da ospori predložene izmene. Zato sporne redakcije neće biti ukinute sve dok se to ne naloži odgovarajućom odlukom (ili

Decision on Prosecution Motion for Leave to Amend the Indictment, 29. januar 2009, stavovi 11–14, 24–40; SCSL, *Prosecutor v. Sesay et al.*, SCSL-04-15-T, *Decision on Prosecution Application for Leave to Amend the Indictment*, 31. jul 2006, stavovi 30, 38. Potvrda za to da se proces potvrđivanja optužnice i prema Rimskom statut vodi *inter partes* može se naći i u MKS, *Prosecutor v. Kenyatta*, ICC-01/09-02/11-700-Corr, Pre-Trial Chamber II, *Corrigendum to "Decision on the 'Prosecution's Request to Amend the Final Updated Document Containing the Charges Pursuant to Article 61(9) of the Statute'"*, 21. mart 2013, stav 22.

¹²² Odluka o potvrđivanju optužnice, stav 50.

¹²³ Odluka o potvrđivanju optužnice, stavovi 49–50.

¹²⁴ Zahtev tužilaštva, stav 12, fusnota 25.

odlukama) o zaštitnim merama. S tim u vezi, sudija za prethodni postupak napominje da je tužilaštvo 17. decembra 2021. podnelo pretpretresni podnesak i prateći materijal, uključujući i spisak svedoka. To znači da predmet ulazi u fazu u kojoj će rok za odgođeno obelodanjivanje podataka za niz svedoka već proći. Utoliko bi tužilaštvo moglo da podnese dodatnu, manje redigovanu verziju potvrđene optužnice, prikazâ po pravilu 86(3)(b) i zahteva tužilaštva. Stoga sudija za prethodni postupak nalaže tužilaštvu da detaljno analizira potvrđenu optužnicu, prikaze po pravilu 86(3)(b) i zahtev tužilaštva i da njihove manje redigovane verzije, ako je to moguće, pripremi do 17. januara 2022.

48. Pošto tužilaštvo dostavi manje redigovanu verziju potvrđene optužnice i zahteva tužilaštva, odbrana će imati vremena do 31. januara 2022. da, ukoliko želi, dostavi odgovor na zahtev tužilaštva i iznese stav o pitanju da li je kod prve i druge kategorije predloženih izmena utvrđeno postojanje dobro utemeljene sumnje, prema pravilu 86(4) Pravilnika. Ukoliko želi, tužilaštvo može da dostavi repliku do 4. februara 2022.

D. IZMENA OPTUŽNICE U DELU KOJI SE ODNOSI NA UZP III

49. Tužilaštvo napominje da se u zahtevu ne izjašnjava o nalogu sudije za prethodni postupak da u izmenjenoj optužnici izostavi odgovornost po osnovu UZP-a III za krivična dela s posebnim umišljajem.¹²⁵

50. Veseljijeva odbrana napominje da sudija za prethodni postupak tužilaštvu nije naložio da izmenjenu optužnicu u kojoj će izostaviti odgovornost po osnovu UZP-a III za krivična dela s posebnim umišljajem podnese u određenom roku, ali da postupanje po tom nalogu nije stvar slobodnog nahodjenja tužilaštva.¹²⁶ Veseljijeva odbrana tvrdi da tužilaštvo, budući da nije postupilo po ovom nalogu sudije za prethodni postupak, svojoj interlokutornoj žalbi zapravo pokušava da dâ

¹²⁵ Zahtev tužilaštva, fusnota 2.

¹²⁶ Veseljijev odgovor, stav 33.

suspenzivno dejstvo, čime krši pravilo 171 Pravilnika.¹²⁷ Iz toga proizlazi da zahtev tužilaštva da se u optužnicu unesu slučajevi „progona“ i „mučenja“ a da se optuženi i dalje terete za iste vidove odgovornosti treba odbaciti bez razmatranja.¹²⁸

51. Sudija za prethodni postupak podseća na to da je naložio tužilaštvu da podnese izmenjenu optužnicu u kojoj će izostaviti odgovornost po osnovu UZP-a III za krivična dela s posebnim umišljajem.¹²⁹ Sudija za prethodni postupak napominje i da je tužilaštvo uložilo žalbu na tu odluku u delu koji se odnosi na nedopuštenost UZP-a III kod krivičnih dela s posebnim umišljajem.¹³⁰ Imajući u vidu nedavnu odluku Apelacionog suda o tom pitanju, sudija za prethodni postupak zaključuje da su argumenti koje je o tome iznela Veseljijeva odbrana bespredmetni.¹³¹

V. IZMENA ROKOVA

52. Sudija za prethodni postupak napominje da, prema pravilu 123(3) Pravilnika, u toku redovnih sudskih pauza, i ukoliko panel ne odluči drugačije, rokovi ne prestaju da teku. Imajući u vidu zimsku sudsku pauzu, sudija za prethodni postupak smatra da, u skladu s pravilom 9(5)(a) Pravilnika, treba da izmeni rok u kom strane u postupku mogu, ako žele, da zatraže odobrenje za ulaganje žalbe prema pravilu 77 Pravilnika. To znači da će rok za podnošenje takvih zahteva početi da teče 10. januara 2022, a da zahtevi koji se podnesu pre tog datuma neće biti reper za utvrđivanje roka za odgovore ili za odluku sudije za prethodni postupak.

¹²⁷ Veseljijev odgovor, stav 34.

¹²⁸ Veseljijev odgovor, stav 35.

¹²⁹ KSC-BC-2020-06, F00412, sudija za prethodni postupak, *Odluka po prigovorima nenadležnosti Specijalizovanih veća*, 22. jul 2021, javno, stav 214(d).

¹³⁰ KSC-BC-2020-06/IA009/F00014, specijalizovani tužilac, *Žalba tužilaštva na odluku po prigovorima nenadležnosti Specijalizovanih veća prema pravilu 97(3)*, 27. avgust 2021, javno, s javnim prilogom 1.

¹³¹ KSC-BC-2020-06, IA009/F00030, Apelacioni sud, *Odluka o žalbama na odluku po prigovorima nenadležnosti Specijalizovanih veća*, 23. decembar 2021, javno, stav 236.

VI. DISPOZITIV

53. Iz navedenih razloga, sudija za prethodni postupak

- a) **ODOBRAVA** tužilaštvu da izmeni potvrđenu optužnicu i prikaze po pravilu 86(3)(b) kod treće kategorije predloženih izmena;
- b) **NALAŽE** da rok za eventualne zahteve za odobravanje žalbe na ovu odluku počne da teče 10. januara 2022, kako je izloženo gore, u stavu 52;
- c) **NALAŽE** tužilaštvu da, ako može, manje redigovanu verziju potvrđene optužnice, prikazâ po pravilu 86(3)(b) i zahteva tužilaštva dostavi do 17. januara 2022, kako je izloženo gore, u stavu 47;
- d) **NALAŽE** odbrani da se, ukoliko želi, izjasni o zahtevu tužilaštva i prpratnom materijalu u vezi sa prvom i drugom kategorijom izmena najkasnije 31. januara 2022, kako je izloženo gore, u stavu 48; i
- e) **NALAŽE** tužilaštvu da, ukoliko želi, dostavi repliku na podneske odbrane do 4. februara 2022.

/ potpis na originalu /

Sudija Nikola Giju,
sudija za prethodni postupak

U četvrtak, 23. decembra 2021.

U Hagu, Holandija.